

ምዕራፍ ሰባት

ገንዘብ

- የመግር ማስተማር ውጤቶች፡-**
- የኢትዮጵያን ሳንቲሞችና ብሮች መመንዘር።
  - የኢትዮጵያ ገንዘብን የሚመለከቱ የቃላት ኘሮብሌሞችን መፍታት።

7.1 የገንዘብ ኖቶችን መዘርዘር (መቀየር)

ከቤተሰቦቻችሁ የተለያዩ የኢትዮጵያ የብር ኖቶች እና ሳንቲሞች ተመልክታችሁ ይሆናል። የተለያዩ ነገሮችን ለመግዛትም ሲጠቀሙባቸው ተመልክታችኋል። በዚህ ንዑስ ምዕራፍ የብር ኖቶችን ከትልቁ ወደ ትንሹ መዘርዘር ትማራላችሁ።

ተግባር 7.1

የቡድን ስራ

1. የተለያዩ የኢትዮጵያን የብር ኖቶችና ሳንቲሞች ዘርዝሩ።
2. የተለያዩ የብር ኖቶችንና ሳንቲሞችን ዝምድና ተወያይታችሁ ውጤቱን በዕሑፍ ግለፁ።

ከዚህ በታች የቀረቡት የኢትዮጵያ የብር ኖቶች እና ሳንቲሞች ምስሎች ናቸው።

ባለ 1 ብር   ባለ 5 ብር   ባለ 10 ብር   ባለ 50 ብር   ባለ 100 ብር

የኢትዮጵያ የብር ኖት ምስሎች

የኢትዮጵያ የሳንቲም ዲናሮች ምስሎች

ማስታወሻ:- በብር ኖቶችና ሳንቲም ዲናሮች መካከል ያለ ዝምድና:-

- 1 ባለ መቶ ብር = 2 ባለ ሃምሳ ብሮች
- 1 ባለ ሃምሳ ብር = 5 ባለ 10 ብሮች
- 1 ባለ አስር ብር = 2 ባለ 5 ብሮች
- 1 ባለ አምስት ብር = 5 ባለ 1 ብሮች
- 1 ብር = 2 ባለ 50 ሳንቲም
- 1 ባለ 50 ሳንቲም = 2 ባለ 25 ሳንቲም

በማስታወሻ ከተገለጸው ዝምድና ውጪ ከትልቁ የብር ኖት ወደ ትንሹ መቀየር ይቻላል። እንዲሁም ከትልቁ ሳንቲም ወደ ትንሹ መቀየር ይቻላል።

ምሳሌ 7.1:-

- ሀ. 1 መቶ ብር = 10 ባለ 10 ብሮች
- ለ. 1 ብር = 10 ባለ 10 ሳንቲም

መልመጃ ሀ

1. ክፍት ቦታዎችን በትክክለኛው ዋጋ ሙሉ።

- ሀ. 1 መቶ ብር = _____ ባለ 5 ብር ኖቶች።
- ለ. 1 መቶ ብር = _____ ባለ 1 ብር ኖቶች።
- ሐ. 1 ሃምሳ ብር = _____ ባለ 5 ብር ኖቶች።
- መ. 1 አስር ብር = _____ ባለ 1 ብር ኖቶች።
- ሠ. 1 ባለ 50 ሳንቲም = _____ ባለ 10 ሳንቲም።

2. ክፍት ቦታውን ሙሉ።

- ሀ. 1 መቶ ብር = 1 ባለ 50 ብር + _____ ባለ 10 ብር።
- ለ. 1 መቶ ብር = _____ ባለ 10 ብር + 10 ባለ 5 ብር።
- ሐ. 1 ሃምሳ ብር = 2 ባለ 10 ብር + _____ ባለ 1 ብር።

ከተሰጠ ገንዘብ ጋር እኩል የሆኑ ሳንቲሞችን ወይም ብሮችን መፈለግ

ስለተለያዩ የኢትዮጵያ የብር ኖቶችና ሳንቲም ዲናሮች ከዚህ በፊት በቀረበው ትምህርት ተረድታችኋል። ዝምድናቸውንም ተገንዝባችኋል። ይህን እውቀታችሁን በመጠቀም ከአንድ ከተሰጠ ገንዘብ ጋር እኩል የሆኑ ሳንቲሞችን ወይም ብሮችን መፈለግ ትማራላችሁ።

ተግባር 7.2

የሚከተሉትን ጥያቄዎች በተናጠል ስሩ።

- 1. 4 ብር ስንት ሳንቲሞች ይሆናል?
- 2. 3 ብር ስንት 50 ሳንቲሞች ይሆናል?

ማስታወሻ:- ከብር ወደ ሳንቲም ለመቀየር የተሰጠውን ብር በ100 ማባዛት ሲሆን፦
- ከሳንቲም ወደ ብር ለመቀየር የተሰጠውን ሳንቲም በ100 ማካፈል ይሆናል።

ምሳሌ 7.2

- ሀ. 2 ብር = $2 \times 100 = 200$ ሳንቲም
- ለ. 600 ሳንቲም = $600 \div 100 = 6$ ብር
- ሐ. 3 ብር ከ50 ሳንቲም = $3 \times 100 + 50 = 350$ ሳንቲም

መልመጃ ለ

የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

1. በ350 ብር ውስጥ ስንት ባለ 50 ብር ኖቶች አሉ?
2. በ25 ብር ውስጥ ስንት ባለ 5 ብር ኖቶች አሉ?
3. በ1000 ብር ውስጥ ስንት ባለ 100 ብር ኖቶች አሉ?
4. በ5 ብር ውስጥ ስንት ባለ 25 ሳንቲሞች አሉ?
5. 8000 ሳንቲሞች ስንት ብር ይሆናሉ?
6. 35 ብር ስንት ሳንቲሞች ይሆናል?
7. 8 ብር ከ60 ሳንቲም = _____ ሳንቲም።
8. 690 ሳንቲም = _____ ብር ከ90 ሳንቲም።

7.2 የኢትዮጵያን የገንዘብ ምንዛሪ የያዙ የቃላት ኘሮብሌሞች

የብር ኖቶችንና ሳንቲሞችን ዝምድና በመጠቀም ከአንድ ከተሰጠ ገንዘብ ጋር እኩል የሆኑ ብሮችንና ሳንቲሞችን መፈለግ ቀደም ሲል ተምራችኋል። አሁን ደግሞ ከገንዘብ ጋር የተያያዙ የቃላት ኘሮብሌሞች መፍታት ትማራላችሁ።

ተግባር 7.3

በግል የሚሰራ

ክፍል ውስጥ የተዘጋጀውን የሱቅ ህግ በመጠቀም እቃዎችን በየተራ ግዙ።

1. የአንድ ሳሙና ዋጋ 4 ብር ቢሆን ለሦስት ሳሙናዎች ስንት ብር ትከፍላላችሁ?
2. ሦስት ሻማዎችን በ6 ብር ብትገዙ፤ የአንዱ ሻማ ዋጋ ስንት ነው?
3. የሦስት እቃዎችን ዋጋ ጠይቁ። የ1 ኪሎ ስኳር ዋጋ 18 ብር፣ የ1 ደብተር ዋጋ 5 ብር እና የ1 እስክርቢቶ ዋጋ 3 ብር ነው። 2 ኪሎ ስኳር፣ 3 ደብተርና 2 እስክርቢቶ ለመግዛት ስንት ብር ያስፈልጋል?

የቃላት ኘሮብሌሞችን ለመፍታት ከዚህ በፊት እንደተማራችሁት ሁሉ መጀመሪያ ጥያቄዎችን ደጋግሞ በማንበብ መረዳት። ቀጥሎ ለጥያቄዎቹ መልስ መፈለግ እና መልሱን ማረጋገጥ ነው።

ምሳሌ 7.3 አሰገደች 150 ብር ይዞ ወደ ገበያ ወጣች። በ36 ብር 2 ኪሎ ስኳር፣ በ60 ብር ዘይት እና በ20 ብር ሳሙና ገዛች።

- ሀ. በጠቅላላው ስንት ብር አወጣች?   ለ. የተረፉት ብር ስንት ነው?

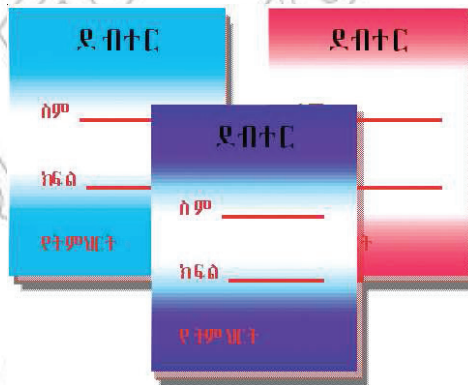
መፍትሄ:- ሀ. ሦስቱን እቃዎች ለመግዛት ያወጣችው ብር
 $36 \text{ ብር} + 60 \text{ ብር} + 20 \text{ ብር} = 116 \text{ ብር ነው።}$
 ለ. የተረፉት ብር = $150 \text{ ብር} - 116 \text{ ብር} = 34 \text{ ብር}$

ምሳሌ 7.4 ሀ. 53 ብር ወደ ሳንቲም ሲቀየር
 $53 \text{ ብር} = 53 \times 100 \text{ ሳንቲም} = 5300 \text{ ሳንቲም}$
 ለ. 7400 ሳንቲም ወደ ብር ሲቀየር
 $7400 \text{ ሳንቲም} = 7400 \div 100 \text{ ብር} = 74 \text{ ብር}$

መልመጃ ሐ

ለሚከተሉት የቃላት ኘርብሌዎች መፍትሔ ፈልጉ።

1. የ1 ደብተር ዋጋ 5 ብር ቢሆን የ12 ደብተሮች ዋጋ ስንት ብር ይሆናል?

ደብተሮች

2. ጥላሁን ዳቦ በ6 ብር፣ ሙዝ በ5 ብር ከ50 ሳንቲም እና ብስኩት በ1 ብር ከ50 ሳንቲም ገዛ። በጠቅላላው ስንት ብር አወጣ?
3. ብሩክ 350 ብር ይዞ ወደ ከተማ ሄደ። በ160 ብር ሱሪ እና በ170 ብር ሸሚዝ ገዛ።
 ሀ. በጠቅላላው ስንት ብር አወጣ?
 ለ. ስንት ብር ተረፈው?

የምዕራፍ ሰባት ማጠቃለያ

- ብርን ወደ ሳንቲም ለመቀየር የተሰጠውን የብር መጠን በ100 ማባዛት።
- ሳንቲምን ወደ ብር ለመቀየር የተሰጠውን የሳንቲም መጠን በ100 ማካፈል

ከገንዘብ ምንዛሪ ጋር የተያያዙ የቃላት ኘሮብሌሞችን ለመፍታት የአሰራር ቅደም ተከተሎችን በትክክል በመፈጸም መስራት ያስፈልጋል። የአሰራር ቅደም ተከተሎችም የሚከተሉት ናቸው።

- ኘሮብሌሙን ደጋግሞ አንብቦ መረዳት።
- በኘሮብሌሙ የተሰጡትን ተጠቅሞ የተጠየቀውን አስልቶ ማግኘት።
- የተገኘውን መልስ ማረጋገጥ።

የማጠቃለያ መልመጃ

- የሚከተሉትን ክፍት ቦታዎች ሙሉ።
  - ሀ. በ6 ብር ውስጥ _____ ባለ 50 ሳንቲሞች አሉ።
  - ለ. 6500 ሳንቲም _____ ብር ይሆናል።
  - ሐ. 34 ብር _____ ሳንቲም ይሆናል።
  - መ. 7 ብር ከ50 ሳንቲም _____ ሳንቲም ይሆናል።
- ወንድሙ የወር ደመወዙ 900 ብር ነው። ደመወዙን እንደተቀበለ 50 ብር ለእናቱ ሰጠ፤ ለወር የሚጠቀምበትን የምግብ ወጪ 450 ብር አወጣ፤ እንዲሁም 330 ብር የቤት ኪራይ ከፈለ።
  - ሀ. በጠቅላላው ከደመወዙ ስንት ብር አወጣ?
  - ለ. ስንት ብር ተረፈው?
- ከሁሉም የብር ኖቶች አንድ አንድ በተናጠል ወስደን ብንደምራቸው በጠቅላላው ስንት ብር ይሆናል?
- ከሁሉም የሣንቲም ዓይነቶች አንድ አንድ ወስደን ብንደምራቸው በጠቅላላው ስንት ይሆናል?
- ባለ መቶ ብር ስንት ባለ ሃምሳ ብር ኖቶች ይሆናል?
- 1 ባለ 50 ሳንቲም ስንት ባለ ሃያ አምስት ይሆናል?
- 1 ባለ መቶ ብር ስንት ባለ 10 ብር ኖቶች ይሆናል?
- ባለ 1 ብር፣ ባለ 5 ብር፣ ባለ 10 ብር፣ ባለ 50 ብር፣ ባለ 100 ብር የብር ኖቶች በምን በምን ይለያያሉ። አብራሩ።